

Simularea examenului de bacalaureat 2016

Proba E. b)

BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

Limba și literatura maghiară maternă
Filiera teoretică – Profilul umanist
Filiera vocațională – Profilul pedagogic

Clasa a XI-a

- **Se punctează orice modalitate de rezolvare corectă a cerințelor.**
- **Nu se acordă fracțiuni de punct. Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit prin barem.**
- **Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea la 10 a punctajului total obținut pentru lucrare.**

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

a. az első három versszak természetleírásának jellemzői

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz. 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszdadásra 1 pont.

Lehetséges válasz: a költemény a késő ősz jelen idejű képével indul. A tájbrázolás negatív tájfestéssel valósul meg: a tagadó mondatokat halmozó leírásban („*nincs rózsás labyrinth*”, „*nem lengedez*”, „*nem búg*”, „*nem illatoz*”) a szemlélő egyszerre látja és láttatja az őszi táj kopárságát („*hervad*”, „*díszei hullanak*”, „*tarlott bokrai*”, „*sárga levél*”, „*néma homály*”), illetve a tavaszhoz és nyárhoz tartozó értékek (*madárdal*, *virágok*, *illatok*, *színek*, *fény*) pusztulását, hiányát.

A komor, illetve elégikus hangulat megteremtésének nyelvi-stilisztikai eszközei a pusztulás jelentéskörébe tartozó igék és névszói állítmányok („*hervad*”, „*hullanak*”, „*borong*”, „*szomorú*”, „*kiholt*”), az évszakokhoz kapcsolódó ellentétes színhatások (*sárga*, *barna*, *vörös – zöld*, *kék*, *rózsakert pompája*), a szinesztéziák („*néma homály*”, „*balzsamos illatok*”), a hangutánzó és hangulatfestő szavak („*zörög*”, „*lengedez*”, „*borong*”, „*harsogott*”).

b. a negyedik versszak költői képeinek értelmezése

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz. 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszdadásra 1 pont.

Lehetséges válasz: az első három szakasz konkrét képeit a negyedikben elvont, általános tétel megfogalmazása váltja fel, mely a törvényszerűség szintjére emeli az értékek pusztulását. Az általánosítást az *idő-madár* igei metafora vezeti be. A „*szárnyas idő*” metafora a következő sorokban kozmikus méretű, összetett költői képpé/allegóriává épül tovább. Az általánosítást erősíti a „*minden*” névmás ismétlése. Az utolsó sor természeti képet idéző *nefelejcs*-hasonlata visszaköti a meditációt a verskezdő konkrét képhez, a hervadó természet látványához.

c. az első három és az utolsó két versszak leírása közötti viszony jellemzői

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz. 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszdadásra 1 pont.

Lehetséges válasz: Az első három versszak a tájleíró vers hagyományos szerkesztésmódját követi, a lírai én nézőpontja a közeltől a horizontig halad. Az őszi táj kihaltságát összekapcsolja a tavasz és nyár immár múlté lett értékeltettségével. A szemlélő egyszerre látja és láttatja az őszi táj kopárságát és a tavaszhoz, a nyárhoz tartozó értékek pusztulását. Az értéküresedést névszói állítmányokkal („*szomorú s kiholt*”), tagadószóval és a létige tagadó alakjával („*nem lengedez*”, „*nincs rózsás labyrinth*”) fejezi ki, mellyel egy értékeltített létállapot elvesztésének fájdalmát

érezkelteti. A negatív láttatáson túl szerepet kapnak a hangutánzó, hangulatfestő szavak (*zörög, lengedez, borong, harsogott*), az őszhöz, illetve a tavaszhoz és a nyárhoz kapcsolható ellentétes színhatások (*sárga, barna, vörös – zöld, kék*), szinesztéziás képek („*néma homály*”, „*balzamos illatok*”), valamint a verszene, hangszimbolika. Az 5–6. versszakban a lírai én személyes sorsára vonatkoztatja a mulandóság minden létezőre érvényes törvényszerűségét. Visszatérnek a természet képei is, ám itt már metaforikus jelentéssel („*Lassanként koszorúm bimbaja elvirít, / Itt hágy szép tavaszom...*”). A természet és az ember létének alapvető eltérését, a végtelen körforgás és a véges egyenes vonalúság közötti tragikus ellentétet fejezik ki a szinonimák: ellentét feszül a *tavaszom* birtokos személyjellel kiemelt személyessége és a *kikelet* személytelensége között is. A vers zárata felől visszafele olvasva az első három versszak tájleírása is átminősül, az őszi táj nemcsak a lírai én szemlélődésének a tárgya, hanem a lélek belső vidéke is.

d. a vers elégiára jellemző jegyei **5 pont**

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Lehetséges válasz: témája az ifjúság és a boldogság gyors múlásának az élménye. Szerkezeti felépítésének az alapja az idő- és értékszembesítés, hangnemére a szomorúság, a fájdalomba való csendes beletörődés jellemző.

Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat **5 pont**

Helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 3 pont, logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 3 pont, töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 1 pont.

Helyesírás, nyelvhelyesség **5 pont**

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

Bármely, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

a. a kommunikációs funkció megnevezése és a válasz indoklása **4 pont**

A kommunikációs funkció megnevezése 2 pont, az indoklás 2 pont.

Lehetséges válasz: a szövegben poétikai funkció érvényesül, mert nyelve művészi megformáltságú (Pálincás és gazdája viszonya érzékletesen bemutatott, ugyanakkor a sorsszerűséggel való bátor szembenézés gesztusa jelenik meg a szövegben).

b. Pálincás gazdájának jellemvonásai **5 pont**

Lehetséges válasz: *Pálincás gazdája a legalacsonyabb volt társai közt, s ezért a sor végén állott. Kifelé feszes vigyázzban, de belül éremyegve-remegve állt Pálincás előtt, mert félt attól, hogy nyeregbe kell szállnia, attól, hogy Pálincás ledobja, megtapossa, és ő megszégyenülhet a társai előtt. Mégis ragaszkodott hozzá, a sajátjának érezte, holott a kincstáré volt. (...) Pálincás pöttöm gazdája irigyen pillantott végig az árnyakban álldogáló szürkéken, feketéken, amelyek között egyedül az ő rondája-réme világított fénybe borulva.*

c. a szinonimák megnevezése **6 pont**

Lehetséges válasz: kibúvó – ürügy, indok, jámbor - szelíd, béketűrés – nyugalom, türelem

d. Szövegalkotás

A leíró szövegtípus követelményeinek betartása (A bemutatott dolgot mindig valamilyen nézőpontból láttatjuk, az érzelmi viszony lehet tárgyilagos vagy szubjektív. A bemutatás mindig meghatározott irányban halad, pl. közelitől a távoli felé vagy fordítva, fentről lefelé, körkörösén stb.) **5 pont**
A témához való igazodás **5 pont**

Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvhelyesség, helyesírás **5 pont**

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

a. a választott alkotás műfaji sajátosságai **5 pont**

Érvényes, a választott irodalmi alkotás ismeretén alapuló, kifejtett válasz 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Lehetséges válasz: a tragédia/drámai költemény műfaji sajátosságainak igazolása a választott alkotásban.

A **tragédia** ókori eredetű drámai műfaj, cselekménye zárt, tárgya komoly és fenséges, egy emberi sorsot mutat be, melyet példaként állít a nézők/olvasók elé. A tragikus hős kimagasló személyiség, rokonszenves ember, aki küzd a végzettel/zsarnokkal szemben, de el kell buknia. Bukásának oka valamely tragikus vétség. A főhős sorsa jóból rosszra fordul, s az értékpusztulás visszafordíthatatlan. A tragédia egyidejűleg kelt félelmet és szánalmat a befogadóban, s így valószínűsíthető a katarzist. A tragédiában a művészi hatást biztosító esztétikai minőség a tragikum. A mű nyelvezete választékos, hangnemére emelkedettség jellemző.

A **drámai költemény** a drámai műnem sajátos, a romantika korában divatos műfaja, átalakulnak benne a hagyományos dráma összetevői (konfliktus, cselekmény, szereplő, beszédmód). A konfliktus nem a cselekmény vagy a beszéd szintjén, hanem az eszmék szintjén ragadható meg. A külső cselekmény alárendelődik a gondolatiságnak, a jelenetek lazán kapcsolódnak egymáshoz. A cselekmény tere és ideje szimbolikus, és alapja mítosz vagy bibliai történet. A drámai beszéd elsősorban nem a cselekmény alakítója, hanem a gondolatokat, a világhoz való viszonyt közvetíti, nagyobb szerepet kap benne a monológ. A szereplők nem hús-vér alakok, hanem allegorikus figurák. A főhős egyetemes létértelmező kérdésekre próbál érvényes választ találni (pl. mi az emberi lét értelme, van-e fejlődés a történelemben, melyek az ember lehetőségei a világban, mi a tudomány szerepe a társadalom életében, mi jellemzi a férfi és nő, a kimagasló személyiség és tömeg, az eszme és gyakorlat, az anyag és szellem viszonyát).

b. a választott alkotás térszerkezetének sajátosságai **5 pont**

Érvényes, a választott irodalmi alkotás ismeretén alapuló, kifejtett válasz 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Lehetséges válasz: kétszintesség, keretesség, tükörpárhuzam, színterek közti ellentét, jelképeség

c. a választott alkotás időszerkezetének sajátosságai **5 pont**

Érvényes, a választott irodalmi alkotás ismeretén alapuló, kifejtett válasz 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Lehetséges válasz: mitikus/ciklikus/társadalmi-történelmi idő, jelképeség

d. a drámai cselekmény sajátosságai a választott alkotásban **5 pont**

Érvényes, a választott irodalmi alkotás ismeretén alapuló, kifejtett válasz 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Lehetséges válasz: lineáris, követi/felülírja az antik dráma cselekményszerkezetét, a jelenetek lazán kapcsolódnak egymáshoz, a cselekmény alárendelődik a gondolatiságnak, a konfliktus gyakran nem a cselekmény, hanem az eszmék szintjén ragadható meg stb.

Az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása, logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalomhasználat **5 pont**

Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, tartalmi és formai jegyek betartása 5 pont, helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, két-három jellemző tárgyalása 3 pont, logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 3 pont, töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat, kísérlet értekező szöveg alkotására 1 pont.

Helyesírás, nyelvhelyesség **5 pont**